

20 มี.ค. 2567

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ต. ๒๒.๑)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๗๗๐/๒๕๖๕
คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๖๐/๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๒๙ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	{	นายวรรณะ พูลเกษม	ผู้ฟ้องคดี
		ผู้อำนวยการเขตจตุจักร	ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขดำที่ ๒๘๖๔/๒๕๖๒
หมายเลขแดงที่ ๕๖๕/๒๕๖๕

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๒๔๔/๒๕ ซอยสันนิบาตเทศบาล
แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ในชุมชนหลังโรงเจ ริมคลองลาดพร้าวเป็นชุมชนเก่าแก่
ในพื้นที่เขตจตุจักร และเป็น ๑ ใน ๒,๐๖๖ ชุมชน ทั่วประเทศที่กรุงเทพมหานครให้การรับรอง
ตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยกรรมการชุมชน พ.ศ. ๒๕๒๘ ปัจจุบัน คือ ระเบียบกรุงเทพมหานคร
ว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๕ หลังจากเกิดวิกฤตการณ์น้ำท่วมใหญ่ทั้งประเทศ
ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ รวมทั้งกรุงเทพมหานครตอนบนด้วยบางส่วน รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะบริหาร
จัดการน้ำด้วยการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็ก (ค.ส.ล.) และประตูระบายน้ำ
คลองลาดพร้าว คลองบางบัว คลองถนนคลองสอง และคลองบางซื่อ ความยาวประมาณ ๔๕ กิโลเมตร
เพื่อให้การระบายน้ำเป็นไปอย่างคล่องตัว และจะต้องมีการรื้อย้ายบ้านเรือนที่ก่อสร้างรุกล้ำลงไป
ในคลองที่เป็นคลองขุดตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการวางห้าม

/และจัดซื้อ...

และจัดซื้อที่ดิน สำหรับสร้างการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ ที่กำหนดให้กรมชลประทานต้องจ่ายค่าชดเชยให้กับราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการขุดคลอง ต่อมา กรมชลประทานได้ยกอำนาจหน้าที่ในการดูแลให้กรุงเทพมหานคร โดยไม่ได้มีการกำหนด แนวเขตคลองให้ชัดเจน จากนั้นรัฐบาลมอบหมายสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ให้จัดทำ โครงการที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับชาวบ้านที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างเขื่อน โดย พอช. ได้ประสานสถาบันการเงินมาให้ชาวบ้านกู้ยืม ชาวบ้านจำนวนมากไม่เข้าร่วมโครงการ เนื่องจาก ไม่มีศักยภาพที่จะหาเงินมาผ่อนชำระเงินกู้แต่มีใช้ว่าจะขุดขึ้นหรือต่อต้านโครงการสร้างเขื่อน ค.ส.ล. โดยต่างให้ความร่วมมือกับทางราชการด้วยการตัดบ้านคินคลองให้กับกรุงเทพมหานคร ได้ก่อสร้างเขื่อน แต่การกระทำดังกล่าวไม่เป็นที่ต้องการของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ถูกฟ้องคดีได้ใช้อำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๗/๖๐๑๗ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ออกจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยจึงมีหนังสือ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีว่า สำนักงานเขตจตุจักรไม่ได้ แสดงให้เห็นว่าคลองลาดพร้าวมีอาณาเขตและพื้นที่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย โดยชอบแล้วอย่างไร ซึ่งจะต้องมีการกำหนดหลักหมุดหรือขอบเขตที่แน่ชัดไว้เสียก่อนจึงจะขอบ บ้านของผู้ฟ้องคดีก่อสร้างมากกว่า ๕๐ ปี ก่อนจะมีพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกาศใช้บังคับ จึงถือว่าขาดอายุความไปแล้ว และกิจกรรมการขนส่งทางน้ำของกรุงเทพมหานคร ได้ก่อให้เกิดการกัดเซาะผืนดินขยายแนวกว้างของคลองจนคล้ายว่าบ้านของผู้ฟ้องคดีบุกรุกใกล้คลอง ทั้งที่บ้านสร้างบนบก อีกทั้งชุมชนหลังโรงเรียนได้ขึ้นทะเบียนต่อสำนักงานเขตจตุจักรย่อมได้รับการคุ้มครองในเคหสถานตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้ฟ้องคดี ไม่ได้ขัดขวางโครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. บ้านของผู้ฟ้องคดีไม่มีสภาพที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อสภาพแวดล้อม ไม่เคยทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลใด ๆ ลงในลำคลอง ไม่ได้กีดขวางทางสัญจรและกีดขวางทางน้ำ และพื้นที่ข้างคลองไม่ใช่ที่ซึ่งเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน อันจะใช้อำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับเดียวกันได้ เนื่องจากมีสถานะเป็นที่ดินราชพัสดุที่ได้มาจากการเวนคืนจนถึงบัดนี้ หากผู้ถูกฟ้องคดีจะทำการ รื้อถอนอาคารบ้านเรือนของผู้ฟ้องคดี ขอให้ชำระค่ารื้อถอนและค่าชดเชยให้กับผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน จำนวน ๔๕๐,๐๐๐ บาท ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับหนังสืออุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๒ แต่ไม่ได้ตอบอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีภายในเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และไม่ได้มีหนังสือ แจ้งขยายระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การออกคำสั่ง

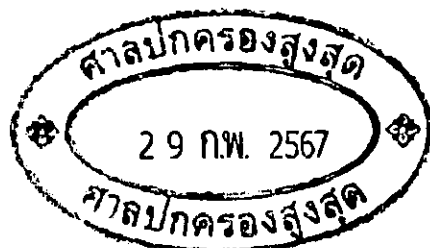
/ของผู้ถูกฟ้องคดี...

ของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการตามที่ประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวกำหนดไว้ เพราะเจตนาารมณ์ของประกาศฉบับนี้มุ่งเน้นเฉพาะบ้านเรือนของประชาชนที่ปลุกrukกล้าเข้าไปในคลองหรือกีดขวางถนนหรือทางสาธารณะเท่านั้น ผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ที่จะต้องรายงานไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทราบเสียก่อน และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะต้องไปตรวจสอบสถานที่นั้น ๆ ถ้าตรวจสอบแล้วเห็นว่าสถานที่ซึ่งปลุกสร้างอาคารหรือปลูกปักสิ่งใด ๆ เป็นที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยแนชดปราศจากข้อสงสัย ก็ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักนั้น รื้อถอนไปให้พื้นที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้ หรือในกรณีที่ไมปรากฏตัวผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองก็ให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ ณ อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น เป็นต้น การใช้อำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เนื่องจากยังมีชุมชนอื่น ๆ ในเขตจตุจักรอีกจำนวนมากที่มีลักษณะคล้ายบ้านของผู้ฟ้องคดี และมีสิ่งปลูกสร้างอื่นที่ปลูกปักกีดขวางทางน้ำในคลองลาดพร้าว บ้านเอกชนรายอื่น ๆ รวมถึงสมาชิกสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงที่ยังไม่ยอมรื้อถอนบ้านออกไปจากคลอง เช่น คลองน้ำแก้ว คลองบางซื่อ คลองลาดยาว และอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างวัดเทวสุนทร (สุนทรिकาราม) แต่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้มีหนังสือแจ้งหรือออกคำสั่งเช่นเดียวกับกรณีของผู้ฟ้องคดี หรือใช้อำนาจในการฟ้องร้องต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลอื่นรื้อถอนออกไป การใช้อำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีจึงอาจเข้าข่ายกลั่นแกล้ง หรือเป็นการสร้างภาระให้เกิดขึ้นกับประชาชนมากเกินไป หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ อีกทั้งเป็นการใช้อำนาจที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๓ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. เพิกถอนคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พื้นที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๗ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เพราะบ้านเรือนของผู้ฟ้องคดีไม่ได้มีส่วนหนึ่งส่วนใดรุกกล้าคลองลาดพร้าว และพื้นที่ดังกล่าวไม่ใช่ที่ดินสาธารณะที่พลเมืองใช้ร่วมกันที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะใช้อำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ได้ และห้ามใช้อำนาจใด ๆ ที่จะมากระทบต่อสิทธิในการครอบครองบ้านเรือนอย่างสงบสุขของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวตลอดไป

๒. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยทุกประการด้วย

/๓. ให้ผู้ถูกฟ้องคดี...

๓. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้สมาชิกสหกรณ์บ้านมั่นคง ชุมชน ในเขตจตุจักรที่ยังไม่รื้อถอนบ้านตนเอง รวมทั้งกำแพงวัดหรือสิ่งปลูกสร้างวัดเทวสุนทร (สุนทรिकาราม) คลองลาดยาว ส่วนที่รูกล้ำคลองออกไปเสียจากแนวคลองด้วย

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า คลองลาดพร้าวเป็นคลองที่ขุดขึ้นตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๖๗ หรืออย่างช้าก็เป็นคลองที่ขุดขึ้นตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดิน สำหรับสร้างการทดน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ เมื่อพิจารณาจากประกาศกระแสพระบรมราชโองการ ฯ แล้วจะเห็นว่า การขุดคลองลาดพร้าวขึ้น มีพระราชประสงค์รวม ๒ กรณี คือ กรณีแรก เพื่อประโยชน์ในการชลประทานเพื่อการเกษตรกรรม แก่ราษฎรทั่วไป และกรณีที่สอง เพื่อก่อให้เกิดความสะดวกแก่กิจการสาธารณชนโดยทั่วไปเช่นกัน จึงต้องถือว่าราษฎรได้ใช้คลองลาดพร้าวเพื่อประโยชน์ในการสัญจรทางน้ำด้วย คลองลาดพร้าว มีลักษณะเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะตั้งแต่มีการขุดคลองลาดพร้าวขึ้นแล้ว และถือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิใช่เป็นการขุดขึ้นมาใช้เพื่อการชลประทานโดยมี กระทรวงเกษตรราธิการดูแลรักษาที่จะทำให้กลายเป็นที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ ทางราชการตามกฎหมาย และถือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อใช้ประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะตามมาตรา ๑๓๐๔ (๓) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยไม่ปรากฏว่าได้มีการถอนสภาพคลองลาดพร้าวที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับ พลเมืองใช้ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ว่าจะโดย พระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน คลองลาดพร้าวจึงยังคงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้ต่อมา จะมีพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ที่ราชพัสดุเพื่อประโยชน์ในการจัดระเบียบที่ราชพัสดุ แต่ไม่ทำให้คลองลาดพร้าวที่เป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันอยู่ก่อนแล้วเปลี่ยนสภาพ เป็นที่ราชพัสดุได้ เนื่องจากมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติว่า ที่ราชพัสดุ ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้ (๑)... (๒) อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมือง ใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ดังนั้น คลองลาดพร้าวจึงมิได้เป็น ที่ราชพัสดุตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ กรณีจึงเป็นไปตามข้อ ๑ ของประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ที่กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจ ออกคำสั่งไปยังบุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ที่ได้กระทำลงในดิน

ในแม่น้ำ...

ในแม่น้ำลำคลอง ที่เป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ให้รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักดังกล่าวไปให้พ้นจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ รวมทั้งตามมาตรา ๑๑๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ประกอบกับ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง (๖) (๑๐) (๒๗) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะผู้อำนวยการเขตจตุจักร เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้มีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒๖๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๖ มอบอำนาจในการดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ให้ผู้อำนวยการเขตแห่งท้องที่ที่มีการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ลงในที่ดินในแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือรุกกล้าเข้าไปในที่ดินดังกล่าว อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือ ที่ กท ๖๕๐๓/๖๑๓๙ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ ขอความเห็นชอบดำเนินการกับผู้บุกรุกคลองลาดพร้าวในพื้นที่เขตจตุจักร จำนวน ๘ ชุมชน ซึ่งรวมชุมชนหลังโรงเจที่บ้านของผู้ฟ้องคดีตั้งอยู่ด้วย และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือ ที่ กท ๐๔๐๕/๘๖๓๘ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เห็นชอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีอำนาจตามข้อ ๑ ของประกาศของคณะปฏิวัตินี้ดังกล่าว ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๗ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ และเป็นการออกคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมิได้ใช้อำนาจโดยเลือกปฏิบัติอันเป็นการขัดต่อกฎหมาย ส่วนการที่บุคคลใดจะอ้างหลักแห่งความเสมอภาคเพื่อเรียกร้องให้ปฏิบัติต่อตนเป็นอย่างเดียวกันนั้น ย่อมทำได้เฉพาะกรณีที่บุคคลนั้นมีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วแต่ไม่ได้รับสิทธินั้น เมื่อปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้ปลูกสร้างบ้านอยู่ในเขตคลองลาดพร้าว โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจอ้างว่าถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และไม่มีสิทธิหรือความชอบธรรมที่จะเรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีงดเว้นการออกคำสั่งให้รื้อถอนบ้านที่ปลูกสร้างอยู่ในเขตคลองลาดพร้าวโดยฝ่าฝืนกฎหมาย อันเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ สำนักงานเขตจตุจักรได้หาแนวเขตคลองลาดพร้าว โดยตรวจสอบจากระวางแนวเขตที่ดินของเอกชนทุกแปลงที่อยู่ติดกับคลองลาดพร้าวแล้วนำมากำหนดเป็นแนวเขตพบว่าแนวเขตคลองลาดพร้าวมีความกว้างประมาณ ๔๕ เมตร ถึง ๕๐ เมตร มีร่องน้ำกว้างประมาณ ๓๕ เมตร ถึง ๓๘ เมตร ซึ่งแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศของที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๐๗๒๖ เลขที่ดิน ๑๐๘๔๗ ทิศตะวันออกจดคลองลาดพร้าว ซึ่งทิศตะวันออกของที่ดินดังกล่าว

/จะเป็นส่วน...

จะเป็นส่วนของพื้นดิน แต่ไม่ได้เป็นที่ดินของเอกชนรายใด และถัดจากส่วนของพื้นดินก็เป็นลำน้ำคลองลาดพร้าว ดังนั้น แนวเขตคลองลาดพร้าวย่อมหมายรวมถึงส่วนที่เป็นคันคลองหรือพื้นดิน ส่วนที่เป็นที่ขายตลิ่งหรือส่วนที่น้ำท่วมถึง และส่วนที่เป็นลำน้ำประกอบกันเมื่อผู้ฟ้องคดีมิได้มีเอกสารสิทธิในที่ดินที่สร้างบ้านเลขที่ ๒๔๔/๒๕ ซอยสันนิบาตเทศบาล ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ประกอบกับแผนผังแสดงที่ตั้งบ้านแนบท้ายคำให้การแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกอยู่ติดกับลำน้ำของคลองลาดพร้าว จึงปรากฏแน่ชัดว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างลงในแนวเขตคลองลาดพร้าวหรือรูก้ำคลองลาดพร้าวโดยปราศจากข้อสงสัย โครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำคลองลาดพร้าว สืบเนื่องจากปัญหาการบุกรุกแนวเขตคลองสาธารณะก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้านเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ และไม่สามารถพัฒนาปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในคู คลอง ได้ จากปัญหาดังกล่าวและการเกิดมหาอุทกภัยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ เห็นชอบข้อเสนอการบริหารจัดการสิ่งรูก้ำลำน้ำสาธารณะตามข้อเสนอของคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) โดยให้กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครร่วมกันดำเนินการตามกฎหมายกับผู้บุกรุกหรือรูก้ำลำน้ำสาธารณะและคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ มีมติอนุมัติแผนงานหรือโครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระยะเร่งด่วน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ (งบกลาง) จำนวนทั้งหมด ๑,๘๓๘ โครงการ รวมถึงในส่วนของกรุงเทพมหานครได้รับพิจารณาให้ดำเนินการโครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำคลองลาดพร้าว คลองบางบัว คลองสองและคลองบางซื่อ จากบริเวณเขื่อนเดิมอุโมงค์ยักษ์พระรามเก้า - รามคำแหง ไปทางประตูระบายน้ำคลองสองสายใต้ เพื่อจัดระเบียบและบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรูก้ำลำน้ำสาธารณะคลองลาดพร้าวและคลองสอง ความยาวประมาณ ๒๔ กิโลเมตร กรุงเทพมหานครได้กำหนดแนวก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำคลองลาดพร้าวทั้ง ๔ ช่วง คือ คลองลาดพร้าว คลองบางบัวหรือคลองถนน คลองสอง และคลองบางซื่อ ภายหลังจากที่กรุงเทพมหานครกำหนดแนวก่อสร้างดังกล่าวแล้ว พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจากมีผู้ครอบครองสิ่งปลูกสร้างรูก้ำคลองลาดพร้าว ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ยินยอมรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากแนวเขื่อนในพื้นที่เขตจตุจักรจำนวน ๘ ชุมชน ทำให้ทางราชการไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างเขื่อนได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รูก้ำคลองลาดพร้าว เพื่อให้โครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ โดยการนำหลักเกณฑ์ที่บัญญัติอยู่ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘

/มาใช้บังคับ...

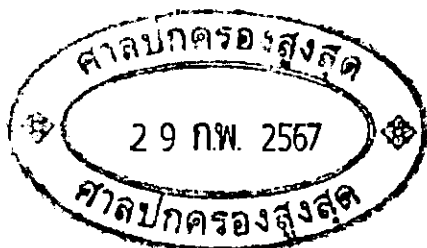
มาใช้บังคับ แต่ผู้บุกรุกบางส่วนไม่ยินยอมให้ความร่วมมือ ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต้องใช้อำนาจตามกฎหมาย การดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีจึงถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย และเป็นคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ฟ้องคดี ขอให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษายกฟ้องคดีนี้

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการทวงห้ามและจัดซื้อที่ดิน สำหรับสร้างการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ มีความตอนหนึ่งว่า “มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า จำเดิมแต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้กระทรวงเกษตรราธิการจัดสร้างการทดน้ำไขน้ำขึ้นในแควป่าสักตอนเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๘ แล้วนั้น กระทรวงเกษตรราธิการได้จัดการเป็นผลสำเร็จจุลวงไปตอนหนึ่งแล้ว จึงทรงพระราชดำริห์เห็นว่า ที่ดินในบริเวณทุ่งเชียงรากน้อยและบางเหี้ยตอนใต้ นั้น ก็มีปริมาณกว้างขวางโตใหญ่ ถ้าแม้ว่าได้ขุดคลองทดน้ำส่งน้ำให้สปีบลงมาได้จากแควป่าสักแล้ว จะเป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกและสดวกแก่กิจการของสาธารณชนทั่วไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้กำหนดเขตที่ดินที่จะทำการทดน้ำไขน้ำเขตบริเวณท้องทุ่งทั้ง ๒ นี้ตามแนวเส้นสีแดงในแผนที่ ๒ ฉบับ ซึ่งอยู่ข้างท้ายประกาศนี้ เพื่อไว้สำหรับจัดซื้อที่ดินทำการขุดคลองซ่อมคลอง ก่อสร้างทำนบประตูน้ำ ทำคันกันน้ำ ทำตลิ่งคันคลอง หรือการอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องกระทำขึ้นเกี่ยวกับการระบายน้ำ เชียงรากน้อยและบางเหี้ย ดังมีรายการแจ้งต่อไปนี้ ๑... ๑๐ คลองที่จะขุดใหม่ ท้องที่อำเภอ บางเขน อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ตั้งแต่แยกคลอง ๒ กับคลองทวดสายล่างไปทางทิศใต้ ถึงที่ติดต่อกับคลองถนนหรือคลองวังบัว ไปตามลำคลองวังบัวหรือคลองลาดพร้าวไปทางที่สุดแห่งทิศใต้ ไปตามลำคลองลาดพร้าวหรือวังบัวถึงแยกคลองแสนแสบ ท้องที่อำเภอบางกะปิ จังหวัดพระนคร แล้วไปตามลำคลองแสนแสบถึงแยกคลองตัน อำเภอพระโขนง จังหวัดพระประแดง ไปตามลำคลองตันทางทิศใต้ตลอดพระโขนง แล้วไปตามลำคลองพระโขนงทางทิศตะวันตก ถึงแยกฝั่งซ้ายแห่งแม่น้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา) ๑๑ ตามคลองบางเขน ท้องที่อำเภอบางเขน บางซื่อ จังหวัดพระนคร กับอำเภอนนทบุรี (อำเภอเมือง) จังหวัดนนทบุรี แยกจากคลองวัวไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงที่เชื่อมกับฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา) ๑๒ ตามลำคลองบางซื่อ ท้องที่อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ตั้งแต่แยกคลองลาดพร้าวหรือคลองวังบัวไปทางทิศตะวันตกถึงแยกคลองเปรมประชากร กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา) ๑๓ ตามลำคลองสามเสน แยกจากคลองลาดพร้าว ท้องที่อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ไปทางทิศตะวันตกถึงถนนยิงเป้ากว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)...” กรณีจึงรับฟังได้ว่า คลองลาดพร้าว เป็นคลองที่มีมาก่อนการออกประกาศกระแสพระบรมราชโองการดังกล่าว ต่อมา ได้มีการขุดขยายคลองลาดพร้าวเพิ่มเติมตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการฉบับนี้เพื่อให้กระทรวงเกษตรราธิการ

/ใช้ในการ...

ใช้ในการท่อน้ำไขนํ้าจากแนวป่าสักไปยังที่ดินบริเวณทุ่งเชียงรากน้อยและบางเหี้ย สำหรับใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกและสะดวกแก่กิจการของสาธารณชนทั่วไป สภาพการใช้ประโยชน์ของคลองลาดพร้าวเป็นไปเพื่อให้ราษฎรได้ใช้นํ้าในการเพาะปลูก รวมถึงใช้ในกิจการของสาธารณชนทั่วไป คลองลาดพร้าวจึงเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา ๑๓๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อไม่ปรากฏว่าได้มีการถอนสภาพคลองลาดพร้าว โดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน คลองลาดพร้าวจึงยังคงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าต่อมา กรมธนารักษ์จะได้นำที่ดินบริเวณคลองลาดพร้าวไปขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุหรือไม่ก็ตาม ก็ไม่ทำให้ความเป็นที่สาธารณประโยชน์ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันของคลองลาดพร้าวเดิมสิ้นสภาพไป คลองลาดพร้าวจึงเป็นทางนํ้าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันด้วย เมื่อปรากฏว่ามีการปลูกสร้างหรือปลูกปักสิ่งใดลงในแนวเขตคลองลาดพร้าว ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครย่อมมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักนั้น ให้รื้อถอนไปให้พ้นคลองลาดพร้าวอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้ตามข้อ ๑ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ และเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตามคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒๖๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๖ เรื่อง มอบอำนาจให้ข้าราชการปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในการดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ที่ให้ผู้อำนวยการเขตแห่งท้องที่ที่มีการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือรุกล้ำเข้าไปในที่ดินดังกล่าว ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในการออกไปตรวจสถานที่ที่มีการก่อสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกปักนั้น และออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักนั้น ให้รื้อถอนไปให้พ้นที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๗ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ออกจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าว โดยที่มาตรา ๑๑๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ บัญญัติว่า ห้วย คลอง และลำน้ำต่าง ๆ ย่อมเป็นของที่รัฐบาลปกป้องรักษา เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องตรวจตราอย่าให้เสีย และอย่าให้ผู้ใดทำให้เสียสาธารณประโยชน์ ถ้าจะต้องซ่อมแซมแต่งให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างกันปิดนํ้า ฉะนั้น และมาตรา ๖๙ แห่งพระราชบัญญัติ

/ระเบียบบ...

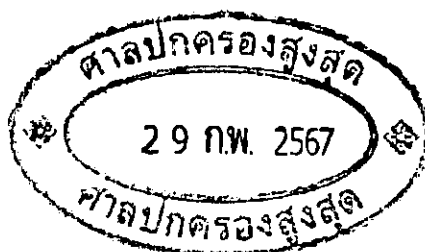
ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ บัญญัติว่า ให้ผู้อำนวยการเขตมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (๑) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (๒) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการเขต (๓) อำนาจหน้าที่ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือ ปลัดกรุงเทพมหานครมอบหมาย และมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานคร ในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑)... (๖) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ... (๑๐) การดูแลรักษาที่สาธารณะ... (๒๗) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เทศบาลนคร หรือตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย หรือที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ประกอบกับคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒๖๗/๒๕๔๖ เรื่อง มอบอำนาจให้ข้าราชการปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๖ มอบอำนาจในการดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ให้ผู้อำนวยการเขตแห่งท้องที่ที่มีการปลูกสร้างอาคาร หรือปลูกปักสิ่งใด ๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำ ลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือรुक้าเข้าไปในที่ตั้งกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ที่จะออกคำสั่งไปยังบุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ที่ได้กระทำลงในที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าวซึ่งอยู่ในเขตจตุจักร ให้รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักดังกล่าว ไปให้พ้นจากคลองลาดพร้าวได้ และผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือ ที่ กท ๖๕๐๓/๖๑๓๙ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ ขอความเห็นชอบดำเนินการกับผู้บุกรุกคลองลาดพร้าวในพื้นที่เขตจตุจักร จำนวน ๘ ชุมชน รวมชุมชนหลังโรงเจซึ่งเป็นที่ตั้งบ้านของผู้ฟ้องคดีด้วย และสำนักงานกฎหมายและคดี ได้มีหนังสือ ที่ กท ๐๔๐๕/๘๖๓๘ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ถึงปลัดกรุงเทพมหานคร ขอความเห็นชอบดำเนินการกับผู้บุกรุกคลองลาดพร้าวในพื้นที่เขตจตุจักรดังกล่าว และเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ให้ความเห็นชอบตามที่ผู้ถูกฟ้องคดี สำนักงานกฎหมายและคดี และปลัดกรุงเทพมหานคร เสนอให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๓ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ให้ผู้ฟ้องคดี รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ออกจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าว กรณีจึงเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดี ได้ตรวจสอบแนวเขตคลองลาดพร้าวจากระวางแนวเขตที่ดินของเอกชนทุกแปลงที่อยู่ติดกับ

/คลองลาดพร้าว...

คลองลาดพร้าวแล้วนำมากำหนดเป็นแนวเขตคลองลาดพร้าว โดยแนวเขตคลองลาดพร้าว มีความกว้างประมาณ ๔๕ เมตร ถึง ๕๐ เมตร มีร่องน้ำกว้างประมาณ ๓๕ เมตร ถึง ๓๘ เมตร และปรากฏตามแนวเขตที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๐๗๒๖ เลขที่ดิน ๑๐๘๔๗ ตำบลจันทระเกษม อำเภอจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร ของเรืออากาศตรีวันไชย พูลเกษม นายวรรณะ พูลเกษม นายมนัส พูลเกษม นายมานิต พูลเกษม นางสาวพรพรรณ พูลเกษม และนายปรัชญา พูลเกษม ซึ่งรูปแผนที่ของที่ดินแปลงดังกล่าวระบุว่า ทิศตะวันออกจดคลองลาดพร้าว แต่แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศของที่ดินแปลงนี้ด้านทิศตะวันออกปรากฏภาพอาคารสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งรวมถึงบ้านของผู้ฟ้องคดีอยู่ระหว่างที่ดินแปลงดังกล่าวกับคลองลาดพร้าว ทั้งนี้ ทิศตะวันออกของที่ดิน แม้จะเป็นส่วนของพื้นดิน แต่ก็ไม่ได้เป็นที่ดินของเอกชนรายใด และถัดจากส่วนของพื้นดินก็เป็นส่วนของลำน้ำคลองลาดพร้าว จึงเชื่อได้ว่าคลองลาดพร้าวมีแนวเขตตามที่ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างจริง โดยแนวเขตคลองลาดพร้าวย่อมหมายรวมถึงส่วนที่เป็นคันคลองหรือพื้นดิน ส่วนที่เป็นที่ชายตลิ่งหรือส่วนที่น้ำท่วมถึง และส่วนที่เป็นลำน้ำประกอบกัน เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งบ้านเลขที่ ๒๔๔/๒๕ ซอยสันนิบาตเทศบาล แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร และไม่มีใบอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารมาแสดงต่อศาล อีกทั้งเมื่อพิจารณาจากภาพถ่ายบ้านของผู้ฟ้องคดีที่แนบมาท้ายคำฟ้อง และแผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งบ้านของผู้ฟ้องคดีที่แนบมาท้ายคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกอยู่ติดกับลำน้ำของคลองลาดพร้าว กรณีจึงรับฟังได้ว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างลงในแนวเขตคลองลาดพร้าว หรือรุกล้ำคลองลาดพร้าวอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๗/๖๐๑๗ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ออกจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าว จึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ฟ้องคดีได้ก่อสร้างอาคารเพื่อยู่อาศัยและปรับปรุงซ่อมแซม โดยเปิดเผยมาจนถึงปัจจุบันกว่า ๕๐ ปี ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีไม่เคยคัดค้านการเข้าครอบครองที่ดินบริเวณดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างลงในแนวเขตคลองลาดพร้าว อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน แม้ผู้ฟ้องคดีจะครอบครองที่ดินบริเวณดังกล่าวมานานเพียงใด ก็ไม่อาจยึดทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและไม่อาจยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินได้ตามมาตรา ๑๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า มีสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ที่ปลูกปักกีดขวางทางน้ำในคลองลาดพร้าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีกลับไม่ออกคำสั่งรื้อถอนเช่นเดียวกับผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ฟ้องคดี นั้น เห็นว่า การที่บุคคลใดจะอ้างว่าหน่วยงาน

/ทางปกครอง...

ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญที่แตกต่างกัน อันจะถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมนั้น ต้องปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิ โดยชอบธรรมที่จะอ้างได้ตามกฎหมาย แต่ไม่ได้รับสิทธินั้น เพราะมีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า อาคารบ้านเลขที่ ๒๔๔/๒๕ ของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างลงในแนวเขต คลองลาดพร้าวหรือรुकล้ำคลองลาดพร้าวซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชน ใช้ประโยชน์ร่วมกัน อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีย่อมไม่อาจอ้างได้ว่าคำสั่ง ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารไปให้พ้นจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าว เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ฟ้องคดี ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า โครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำคลองลาดพร้าว มิได้จัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือ EIA ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เห็นว่า คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๙/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย ชุมชนริมคลองลาดพร้าวและคลองเปรมประชากร เพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกลำน้ำสาธารณะ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ได้กำหนดยกเว้นให้โครงการดังกล่าวไม่ต้องจัดทำรายงานผลกระทบ สิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่มีหน้าที่จะต้องจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามบทกฎหมาย ดังกล่าว ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้พิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีภายในเวลาที่กฎหมาย กำหนด นั้น เห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้พิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในเวลาตามที่ กฎหมายกำหนด คงมีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ออกจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลอง ลาดพร้าวได้โดยไม่ต้องรอผลการพิจารณาอุทธรณ์เท่านั้น มิได้มีผลทำให้คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี ดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดีตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ทุกประการด้วย นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือ สิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๗ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ออกจากที่ดิน หรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าว เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดี จึงมิได้เป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ส่วนที่ผู้ฟ้องคดี มีคำขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้สมาชิกสหกรณ์บ้านมั่นคง ชุมชนในเขตจตุจักร ที่ยังไม่รื้อถอนบ้าน รวมทั้งกำแพงวัดหรือสิ่งปลูกสร้างวัดเทวสุนทร (สุนทรภิคาราม) คลองลาดยาว

/ส่วนที่รูกล้ำ...

ส่วนที่รูก้ำล้าคลองออกไปเสียจากแนวคลองด้วย นั้น เห็นว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการที่ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนบ้านออกไปให้พ้นจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าว ซึ่งการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดีนั้น ศาลจำต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยสั่งเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวของผู้ฟ้องคดี แต่คำขอของผู้ฟ้องคดีที่ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้ชุมชนที่รูก้ำล้าคลองต้องรื้อถอนส่วนที่รูก้ำล้าคลองออกไป นั้น แม้ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามคำขอดังกล่าว ก็ไม่อาจแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ได้ ส่วนข้ออ้างอื่นของผู้ฟ้องคดีไม่จำต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป และพิพากษายกฟ้อง

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า คลองลาดพร้าวมิได้เป็นคลองที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นคลองที่ขุดขึ้นตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับสร้างการทدنน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ เพื่อใช้ประโยชน์ในทางราชการของกระทรวงเกษตรราธิการสำหรับเป็นคลองชลประทาน โดยสภาพคลองลาดพร้าวจึงไม่อาจเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าหรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๑) และ (๒) ได้ เมื่อกระทรวงเกษตรราธิการเลิกใช้ประโยชน์จากการทدنน้ำและใช้น้ำสำหรับการชลประทานแล้ว และมีการตราพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ มีผลทำให้คลองลาดพร้าวกลายเป็นที่ราชพัสดุไปโดยปริยาย และเป็นกรรมสิทธิ์ของกระทรวงการคลังตั้งแต่วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นวันที่กฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ จนถึงปัจจุบัน โดยกระทรวงเกษตรราธิการได้ส่งคืนที่ราชพัสดุดังกล่าวให้กรมธนารักษ์ดูแลรักษาและเก็บหาผลประโยชน์ กรมธนารักษ์จึงเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนในการควบคุม ดูแล และใช้ประโยชน์ หรือดำเนินการใด ๆ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งดำเนินการตามกฎกระทรวง ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาประโยชน์เกี่ยวกับที่ราชพัสดุ พ.ศ.๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยกรมธนารักษ์ได้อนุญาตให้กรุงเทพมหานครใช้ที่ราชพัสดุซึ่งเป็นคลองชลประทานในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๓ คลอง และที่ดินบริเวณห้วงาน รวมทั้งประตูระบายน้ำ พร้อมอาคารสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เพื่อดำเนินงานตามโครงการระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพมหานครตามแนวพระราชดำริ ซึ่งโครงการดังกล่าวจะมีการสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำตลอดความยาวของคลองลาดพร้าวและคลองสองยาวประมาณ ๒๔ กิโลเมตร แต่เนื่องจากคลองลาดพร้าวเป็นพื้นที่ที่ถูกเวนคืนตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการ ฯ มีการขุดขึ้นเป็นระยะเวลาเกือบร้อยปี ประชาชนที่ไม่มีบ้านเรือนหรือที่ดินอยู่อาศัยจึงได้ก่อสร้างบ้านเรือนบริเวณใกล้คลองหรือริมคลอง และประชาชนใช้ลำคลอง

/เป็นเส้นทาง...

เป็นเส้นทางสัญจรเป็นหลัก โดยที่กระทรวงเกษตรธิการหรือกรุงเทพมหานครหรือกรมธนารักษ์ไม่เคยสั่งห้ามก่อสร้างบ้านเรือน และยินยอมออกทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว อันเป็นการยอมรับการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของผู้ฟ้องคดีและประชาชนรายอื่น ๆ หากการกระทำของผู้ฟ้องคดีและประชาชนรายอื่น ๆ เป็นความผิดการที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ดำเนินการตามกฎหมายย่อมเป็นการละเลยหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่และผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกฟ้องคดีที่รู้เห็นด้วย แต่ไม่ดำเนินการทางวินัยและทางอาญาแก่ผู้ถูกฟ้องคดีย่อมมีความผิดเช่นเดียวกันกับผู้ถูกฟ้องคดี เมื่อไม่มีการดำเนินการเอาผิดกับผู้ฟ้องคดีและประชาชนรายอื่น ๆ ที่ก่อสร้างบ้านอยู่ในบริเวณใกล้เคียงหรือริมคลองจึงต้องถือว่าเป็นการยกประโยชน์ให้แก่ผู้ฟ้องคดีและประชาชนทุกครัวเรือนที่เข้ามาปลูกสร้างบ้านเรือนตลอดบริเวณใกล้เคียงหรือริมคลอง กรุงเทพมหานครหรือผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่มีอำนาจออกคำสั่งให้รื้อถอนบ้านของผู้ฟ้องคดีและประชาชนให้ออกไปจากริมคลอง อีกทั้งเป็นกรณีที่ขาดอายุความแล้ว ประกอบกับคลองลาดพร้าวและที่ดินตลอดแนวคลองลาดพร้าวเป็นอสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ กระทรวงการคลังจึงเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ โดยมอบให้กรมธนารักษ์เป็นผู้มีอำนาจ ดูแล รักษา และเก็บหาผลประโยชน์จากคลองลาดพร้าวและที่ดินตลอดแนวคลองลาดพร้าว ซึ่งกรมธนารักษ์ได้ให้สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเช่าที่ดินราชพัสดุริมคลองลาดพร้าวและคลองต่าง ๆ การที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่าคลองลาดพร้าวเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อใช้ประโยชน์ของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจึงเป็นการวินิจฉัยที่ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อดินซึ่งเป็นที่ตั้งบ้านของผู้ฟ้องคดีไม่ใช่ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อใช้ประโยชน์ของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจึงไม่มีอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๕๘๖๓ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒ คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๓ (๒) มาตรา ๗๑ ประกอบมาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ เป็นการใช้อำนาจทำลายสถาบันครอบครัว ที่อยู่อาศัย สถาบันชุมชนท้องถิ่น และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ฟ้องคดีและสมาชิกในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นหนี้เป็นสิน และเอื้อประโยชน์ให้กับสถาบันการเงินของรัฐ และยิ่งขัดต่อมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น วรรคสอง บัญญัติว่า การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง

/จะกระทำ...

จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด คำสั่งทางปกครองของผู้ถูกฟ้องคดี มีวัตถุประสงค์ในการขับไล่ผู้ฟ้องคดีให้ออกไปจากชุมชนเพื่อนำพื้นที่ไปให้สหกรณ์บ้านมั่นคงเช่า และสร้างที่อยู่อาศัยในโครงการบ้านมั่นคง หากใช่เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่อย่างใดไม่ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ บัญญัติว่า บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (๑) อนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ ดังนั้น คำสั่งทางปกครองของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงเป็นการทำลายสิทธิของผู้ฟ้องคดีและชุมชนในการร่วมกันอนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริม ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นหรือของชุมชน ที่อยู่อาศัยกันมานานหลายชั่วอายุคน ขอให้ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยประเด็นดังกล่าว และหรือ ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานตามกฎหมายต่อไป

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น และพิพากษาให้เป็นไปตามคำขอท้ายคำฟ้อง

ผู้ถูกฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างอยู่ในแนวเขตคลองลาดพร้าว ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ข้อ ๑ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจออกคำสั่งไปยังบุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ในที่ดิน ในแม่น้ำลำคลองที่เป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ให้รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักดังกล่าว ให้พ้นจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ รวมทั้งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๑๗ ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง (๖) (๑๐) และ (๒๗) แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้มีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒๖๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๖ มอบอำนาจในการดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ให้ผู้อำนวยการเขตแห่งท้องที่ที่มีการปลูกสร้างอาคารหรือปลูกปักสิ่งใด ๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือรุก้ำเข้าไปในที่ตั้งกล่าว ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือ ที่ กท ๖๕๐๓/๖๑๓๙

/ลงวันที่...

ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ ขอความเห็นชอบต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในการดำเนินการ กับผู้บุกรุกคลองลาดพร้าวในพื้นที่เขตจตุจักรจำนวน ๘ ชุมชน รวมถึงชุมชนหลังโรงเจ ที่บ้านผู้ฟ้องคดีตั้งอยู่ด้วย และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีหนังสือ ที่ กท ๐๔๐๕/๘๖๓๘ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เห็นชอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ได้ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีอำนาจตามข้อ ๑ แห่งประกาศของ คณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว ออกคำสั่งให้รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๕๘๖๓ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ให้ผู้ฟ้องคดี ซึ่งปลูกสร้างบ้านอยู่ในแนวคลองลาดพร้าวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เมื่อคลองลาดพร้าวเป็นคลองที่ขุดขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๖๗ หรืออย่างช้าก็เป็นคลองที่ขุดขึ้นตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับสร้างการท่อน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและ บางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากประกาศกระแสพระบรมราชโองการดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า การขุดคลองลาดพร้าวมีพระราชประสงค์รวม ๒ กรณี กล่าวคือ กรณีแรก เพื่อประโยชน์ในการชลประทานเพื่อการเกษตรกรรมแก่ราษฎรทั่วไป และกรณีที่สอง เพื่อก่อให้เกิด ความสะดวกแก่กิจการสาธารณชนโดยทั่วไป กรณีจึงต้องถือว่าราษฎรได้ใช้คลองลาดพร้าว เพื่อประโยชน์ในการสัญจรทางน้ำด้วย คลองลาดพร้าวจึงมีลักษณะเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ซึ่งใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะตั้งแต่มีการขุดคลองลาดพร้าวขึ้นแล้ว ประกอบกับคลองลาดพร้าว เคยเป็นเส้นทางเดินเรือ โดยมีท่าเรือ เช่น ท่าบางบัว ท่าเสนานิคม ท่าอาภาภิรมย์ ท่าวัดลาดพร้าว และท่าสะพานสอง จึงถือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิใช่เป็นการขุดขึ้นมาเพื่อถูกใช้ เพื่อการชลประทานโดยมีกระทรวงเกษตรราธิการดูแลรักษาที่จะทำให้กลายเป็นที่ดินที่สงวนหรือ หวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ทางราชการตามกฎหมาย อันจะถือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพื่อใช้ประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๓) แม้ว่าปัจจุบันจะเลิกใช้ท่าเรือดังกล่าวข้างต้นแล้ว แต่ก็มีได้มีการถอนสภาพคลองลาดพร้าวที่เป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันไม่ว่าจะโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน คลองลาดพร้าวจึงยังคง เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุเพื่อประโยชน์ในการ จัดระเบียบที่ราชพัสดุก็ตาม ก็ไม่ทำให้คลองลาดพร้าวที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภท ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันอยู่ก่อนแล้วเปลี่ยนสภาพเป็นที่ราชพัสดุ เนื่องจากมาตรา ๔

/วรรคหนึ่ง...

วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติว่า ที่ราชพัสดุ หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้ (๒) อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ดังนั้น คลองลาดพร้าวจึงมิได้เป็นที่ราชพัสดุ ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า กรุงเทพมหานครรับรั้งบริหาร ภารกิจการสร้างบ้านของผู้ฟ้องคดีโดยยินยอมจัดให้มีทะเบียนบ้าน นั้น เห็นว่า การออกหมายเลข ประจำบ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านเป็นไปตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของประชาชน ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดโดยการออกเลขหมายประจำบ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านให้แก่บ้านของผู้ฟ้องคดี เพื่อประโยชน์ในทางทะเบียนราษฎรเท่านั้น ซึ่งการออกหมายเลขประจำบ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านนั้นไม่ก่อให้เกิดสิทธิใด ๆ ที่ผู้ฟ้องคดีจะนำมาอ้างสิทธิหรืออ้างว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเลยหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายได้ และไม่อาจอ้าง เพื่อแสดงว่าตนมีสิทธิในที่ดินหรือเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ได้ อีกทั้ง เมื่อการบุกรุกและครอบครอง สาธารณสมบัติของแผ่นดินเป็นความผิดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ซึ่งตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ฟ้องคดีย่อมไม่ได้รับความคุ้มครอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แต่อย่างใด ขอให้ศาลปกครองสูงสุด พิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี คู่กรณีไม่ได้ยื่นคำแถลง เป็นหนังสือ และไม่ได้แจ้งความประสงค์ให้ศาลจัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุป ข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์เป็นหนังสือ ของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาพยานหลักฐานในคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ และพยานหลักฐานอื่น ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๒๔๔/๒๕ ซอยสันนิบาตเทศบาล แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ในชุมชนหลังโรงเจ ริมคลองลาดพร้าว โดยไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดิน ภารกิจการดำเนินการกับผู้บุกรุกคลองลาดพร้าวในเขตจตุจักร นั้น ปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือ ที่ กท ๖๕๐๓/๖๑๓๙ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงปลัดกรุงเทพมหานครว่ารัฐบาลมีนโยบายสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด และปลูกสร้างที่อยู่อาศัยและสิ่งปลูกสร้างรुकล้ำล้ำน้ำสาธารณะ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติ

/เมื่อวันที่...

เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ เห็นชอบการบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรुक้าลำน้ำสาธารณะ ประกอบกับข้อสั่งการของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๗ มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย (กรุงเทพมหานคร) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหามลพิษน้ำและการสร้างที่อยู่อาศัยรुक้า แนวลำคลองและทางระบายน้ำ ในการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวของรัฐบาลได้มีการนำที่ราชพัสดุซึ่งเป็นคลองชลประทานและเป็นที่ดินที่ราชพัสดุที่กรุงเทพมหานครได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์เพื่อดำเนินการโครงการก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็ก (ค.ส.ล.) และประตูระบายน้ำ คลองลาดพร้าว คลองบางบัว คลองถนน คลองสอง และคลองบางซื่อ เพื่อป้องกันการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ กรุงเทพมหานครได้เคยมีหนังสือ ที่ กท ๕๑๐๓/๑๒๙๕ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ แจ้งผู้อำนวยการเขตเพื่อทราบและปฏิบัติในการแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยริมคลองและที่สาธารณะในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร ดำเนินการภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน และประชาชนทั่วไป จึงให้สำนักงานเขตดำเนินการดังนี้ ๑. ในกรณีที่จะต้องมีการรื้อย้ายบ้านชุมชนที่บุกรุกที่สาธารณะริมคลองให้สำนักงานเขตดำเนินการสร้างความเข้าใจและให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษที่สาธารณะ ๒. หากกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องใช้ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ให้ผู้อำนวยการเขตนำเรียนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน ในการดำเนินการเรื่องนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่ง ที่ ๔๘/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรुक้าลำคลองลาดพร้าว และการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองในพื้นที่เขตจตุจักรให้พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงขอให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครให้ความเห็นชอบในการดำเนินการเรื่องนี้ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจดูแลที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินต้องรายงานต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒๖๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๖ ประกอบหนังสือสั่งการของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๑๕๐๓/๑๒๙๕ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ที่ได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สั่งการเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เห็นชอบตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีเสนอ ทั้งนี้ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการและถือปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินคดีกับผู้บุกรุกที่สาธารณะแนบท้ายหนังสือที่ กท ๐๔๐๕/๙๕๕๐ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ โดยเคร่งครัด ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้อาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปลูกใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๕๙๙๐

/ลงวันที่...

ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ สั่งให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารเลขที่ ๒๔๔/๒๕ หรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ออกจากลำคลองลาดพร้าว ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ต่อผู้ถูกฟ้องคดี แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย กับคำพิพากษาดังกล่าว จึงยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด เป็นคดีนี้

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแล้ว

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี เลขที่ กท ๖๕๐๓/๕๙๙๐ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือ สิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ขอบด้วยกฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ ความว่า “มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า จำเดิมแต่ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้กระทรวงเกษตรราธิการจัดสร้างการทดน้ำไขน้ำขึ้นในแควป่าสักตอนเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๘ แล้วนั้น กระทรวงเกษตรราธิการได้จัดการเป็นผลสำเร็จจุล่งไปตอนหนึ่งแล้ว จึงทรงพระดำริเห็นว่า ที่ดินในบริเวณทุ่งเชียงรากน้อยและบางเหี้ยตอนใต้ นั้น ก็มีปริมาณ กว้างขวางโตใหญ่ ถ้าแม้ว่าได้ขุดคลองทดน้ำส่งน้ำให้สืบลงมาได้จากแควป่าสักแล้ว จะเป็น ประโยชน์แก่การเพาะปลูกและสวดกแก่กิจการของสาธารณชนทั่วไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้กำหนดเขตที่ดินที่จะทำการทดน้ำไขน้ำในเขตบริเวณท้องทุ่งทั้ง ๒ นี้ ตามแนวเส้นสีแดง ในแผนที่ ๒ ฉบับ ซึ่งอยู่ข้างท้ายประกาศนี้ เพื่อไว้สำหรับจัดซื้อที่ดินทำการขุดคลอง ซ่อมคลอง ก่อสร้างทำนบ ประตูน้ำ ทำคันกันน้ำ ทำตลิ่งคันคลอง หรือการอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องกระทำขึ้น เกี่ยวกับการระบายน้ำเชียงรากน้อยและบางเหี้ย ดังมีรายการแจ้งต่อไปนี้ ๑... ๑๐ คลองที่จะขุดใหม่ ท้องที่อำเภอบางเขน อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ตั้งแต่แยกคลอง ๒ กับคลองหกวาสายล่าง ไปทางทิศใต้ถึงที่ติดต่อกับคลองถนนหรือคลองวังบัว ไปตามลำคลองวังบัวหรือคลองลาดพร้าว ไปทางที่สุดแห่งทิศใต้ ไปตามลำคลองลาดพร้าวหรือวังบัวถึงแยกคลองแสนแสบ ท้องที่อำเภอบางกะปิ จังหวัดพระนคร แล้วไปตามลำคลองแสนแสบถึงแยกคลองตัน อำเภอพระโขนง จังหวัดพระประแดง ไปตามลำคลองตันทางทิศใต้ทลู่คลองพระโขนง แล้วไปตามลำคลองพระโขนงทางทิศตะวันตก ถึงแยกฝั่งซ้ายแห่งแม่น้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา) ๑๑...” ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ บัญญัติว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น (๑)... (๒) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง

/ทะเลสาบ...

ทะเลสาบ (๓)... พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรุงเทพมหานคร และลูกจ้างกรุงเทพมหานคร และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร... มาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ ดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑)... (๖) การจัดให้มีและบำรุงรักษา ทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ... (๑๐) การดูแลรักษาที่สาธารณะ (๑๑)... มาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๙ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร หัวหน้า ส่วนราชการที่เป็นสำนักหรือเทียบเท่าสำนัก ผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต และข้าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ สำหรับปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และให้มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามความหมาย ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ข้อ ๑ กำหนดว่า ในกรณีที่ปรากฏว่าได้มีการปลูกสร้างอาคารหรือ ปลูกปักสิ่งใด ๆ ลงในที่ดินในแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือรุกกล้าเข้าไปในที่ดินดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมี อำนาจหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งจังหวัด ซึ่งสถานที่นั้นตั้งอยู่ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดไปตรวจสถานที่นั้น ๆ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัด ตรวจแล้วเห็นว่าสถานที่ซึ่งปลูกสร้างอาคารหรือปลูกปักสิ่งใด ๆ ลง เป็นที่ดินหรือแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยแน่ชัดปราศจากสงสัย ก็ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือ ผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักนั้น ให้รื้อถอนไปให้พื้นที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือในกรณีที่ปรากฏตัวผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ก็ให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ ณ อาคารหรือ สิ่งปลูกสร้างนั้น และเมื่อครบกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่งนั้นแล้ว ยังไม่มีการรื้อถอน อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นออกไป ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินจัดการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นได้ ในการนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจขายโดยวิธีที่เห็นสมควรซึ่งทรัพย์สินที่รื้อถอนหรืออยู่ในอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น และให้นำความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๗ มาใช้บังคับแก่เงินที่ขาย ทรัพย์สินนั้นได้โดยอนุโลม และข้อ ๔ กำหนดว่า ประกาศนี้ให้ใช้บังคับในเขตจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี และสำหรับจังหวัดอื่นให้ใช้บังคับเฉพาะในเขตเทศบาล

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ได้มีประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับสร้างการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อย และบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ ความว่า “มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระ

/พระรามา...

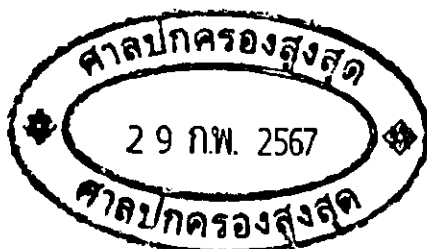
พระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศ ทราบทั่วกันว่า จำเดิมแต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กระทรวงเกษตรราธิการจัดสร้าง การทตน้ำไขน้ำขึ้นในแควป่าสักตอนเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๘ แล้วนั้น กระทรวงเกษตรราธิการ ได้จัดการเป็นผลสำเร็จจุล่งไปตอนหนึ่งแล้ว จึงทรงพระดำริห์เห็นว่า ที่ดินในบริเวณ ท่งเชียงรากน้อยและบางเหี้ยตอนใต้ นั้น ก็มีปริมาณกว้างขวางโตใหญ่ ถ้าแม้ว่าได้ขุดคลองทตน้ำ ส่งน้ำให้สืบลงมาได้จากแควป่าสักแล้ว จะเปนประโยชน์แก่การเพาะปลูกและสวดกแก่กิจการ ของสาธารณชนทั่วไป...” โดยลำดับที่ ๑๐ ในประกาศกระแสพระบรมราชโองการดังกล่าว และแผนที่แสดงเขตทตน้ำแนบท้ายประกาศกระแสพระบรมราชโองการ ฯ ปรากฏชื่อ คลองลาดพร้าวอยู่ก่อนแล้ว กรณีจึงเชื่อได้ว่าคลองลาดพร้าวเป็นคลองที่ขุดขึ้นตั้งแต่ก่อน ปี พ.ศ. ๒๔๖๗ และเป็นคลองที่อยู่ในพื้นที่กำหนดเขตที่ดินที่จะทำการทตน้ำไขน้ำตามประกาศ กระแสพระบรมราชโองการดังกล่าว และเมื่อประกาศกระแสพระบรมราชโองการ ฯ ได้กำหนด เขตที่ดินที่จะทำการทตน้ำไขน้ำในพื้นที่บริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์แก่การเพาะปลูกและสวดกแก่กิจการของสาธารณชนทั่วไป ดังนั้น คลองลาดพร้าว นอกจากจะเป็นคลองน้ำเพื่อประโยชน์แก่การเพาะปลูกแล้ว ยังเป็นทางสัญจรของประชาชนอันเป็น การที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เมื่อข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบระวางแนวเขตที่ดินของเอกชน ทุกแปลงที่อยู่ติดกับคลองลาดพร้าวแล้วนำมากำหนดเป็นแนวเขตคลองลาดพร้าว ปรากฏว่า แนวเขต คลองลาดพร้าวมีความกว้างประมาณ ๔๕ ถึง ๕๐ เมตร มีร่องน้ำกว้างประมาณ ๓๕ ถึง ๓๘ เมตร เมื่อพิจารณาสำเนาโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๐๗๒๖ เลขที่ดิน ๑๐๘๔๗ ปรากฏว่าที่ดินดังกล่าวมีด้าน ทิศตะวันออกจดคลองลาดพร้าว แม้ว่าตามแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศจะเห็นว่าด้านทิศตะวันออก ของที่ดินดังกล่าว เป็นส่วนของพื้นดิน แต่ก็ไม่ได้เป็นที่ดินของเอกชนรายใด และถัดจากส่วนของพื้นดิน ดังกล่าวก็เป็นส่วนของลำน้ำคลองลาดพร้าว กรณีจึงเชื่อได้ว่าแนวเขตคลองลาดพร้าวเป็นไป ตามผลการตรวจสอบของผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งแนวเขตคลองลาดพร้าวย่อมหมายรวมถึงส่วนที่เป็น คันคลองหรือพื้นดิน ส่วนที่เป็นที่ชายตลิ่งหรือส่วนที่น้ำท่วมถึงและส่วนที่เป็นลำน้ำประกอบกัน เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ฟ้องคดีปลูกบ้านพักอาศัยอยู่ชุมชนหลังหลังโรงเจ ริมคลองลาดพร้าว บ้านเลขที่ ๒๔๔/๒๕ ซอยสันนิบาตเทศบาล แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร บนที่ดินระหว่างที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๐๗๒๖ กับคลองลาดพร้าว โดยไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดิน โดยด้านทิศตะวันออกอยู่ติดกับลำน้ำของคลองลาดพร้าว กรณีจึงเห็นได้ว่าบ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้าง อยู่ในแนวเขตคลองลาดพร้าว หรือรุกล้ำคลองลาดพร้าวอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตาม มาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเป็นทางน้ำที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครแต่งตั้ง ในการดำเนินการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ และทางระบายน้ำ

/ตลอดจน...

ตลอดจนดูแลรักษาที่สาธารณะตามมาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง (๖) และ (๑๐) และมาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ประกอบกับข้อ ๑ และข้อ ๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ กำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้บุคคล ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำ ลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือรुक้าเข้าไปในที่ดินดังกล่าว ให้รื้อถอนไปให้พื้นที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นได้ เมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้มีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒๖๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๖ เรื่อง มอบอำนาจให้ข้าราชการ ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มอบอำนาจในการดำเนินการตามประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ให้ผู้อำนวยการเขตแห่งท้องที่ที่มีการ ปลูกสร้างอาคาร หรือปลูกปักสิ่งใด ๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำ ลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของ ประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือรुक้าเข้าไปในที่ดินดังกล่าว มีอำนาจดำเนินการ ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีอำนาจตามมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง (๖) และ (๑๐) และมาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ประกอบข้อ ๑ และข้อ ๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ในการออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารบ้านเลขที่ ๒๔๔/๒๕ ที่ปลูกสร้างลงในแนวเขตคลองลาดพร้าวอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ ร่วมกัน รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักดังกล่าวไปให้พ้นจากแนวเขตคลองลาดพร้าวได้ ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี เลขที่ กท ๖๕๐๓/๕๙๙๐ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดี รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงชอบด้วย กฎหมายแล้ว อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีว่า คลองลาดพร้าวเป็นที่ราชพัสดุไม่ใช่ที่สาธารณสมบัติของ แผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร จึงไม่มีอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงฟังไม่ขึ้น

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า คำสั่งให้รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่ อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินของผู้ถูกฟ้องคดีขัดต่อ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๓ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ขอให้ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยประเด็น ดังกล่าว และหรือส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานตามกฎหมายต่อไป นั้น เห็นว่า ในการพิจารณาคดีของศาลปกครองชั้นต้น ผู้ฟ้องคดีไม่ได้มีคำขอให้ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัย ในประเด็นดังกล่าว อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีข้อนี้จึงเป็นข้อที่ไม่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบ ในศาลปกครองชั้นต้น จึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามข้อ ๑๐๑ วรรคสอง แห่งระเบียบของ

/ที่ประชุม...

ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ทั้งอุทธรณ์ดังกล่าวไม่ใช่ปัญหาอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือปัญหาเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ศาลปกครองสูงสุดจึงไม่อาจรับคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีในข้อนี้ไว้พิจารณาได้ สำหรับที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ศาลปกครองสูงสุดส่งคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีเลขที่ กท ๖๕๐๓/๕๙๙๐ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใด ๆ ให้พ้นจากที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าคำสั่งดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๓ (๑) หรือไม่ นั้น เห็นว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย และไม่อยู่ในเงื่อนไขที่ศาลปกครองสูงสุดจะส่งคำสั่งดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยแต่อย่างใด สำหรับข้ออ้างในประเด็นอื่นของผู้ฟ้องคดีไม่จำต้องวินิจฉัย เพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป

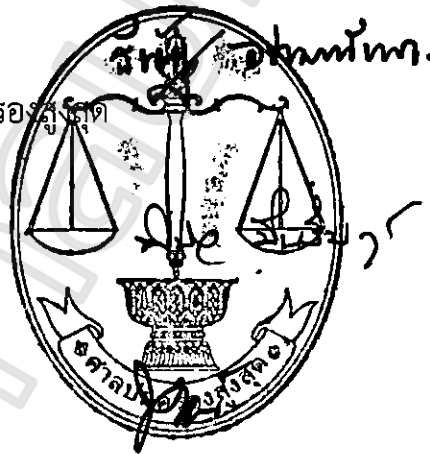
การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วย
พิพากษายืน

นายอนนท์ อติเรกสมบัติ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการเจ้าของสำนวน

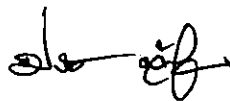
นายธีรรัฐ อร่ามทวีทอง
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

นายพินิจ มั่นสัมฤทธิ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายชาชีวัฒน์ ศรีแก้ว
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายประพจน์ คล้ายสุบรรณ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายวุฒิชัย ไทยเจริญ

